

STATSMINISTERIET

Dato: 2. maj 2006

Statsminister Anders Fogh Rasmussens svar på spørgsmål nr. 6, 7 og 8 fra Folketingets Udvalg til Behandling af Grundlovsforslag vedrørende lovforslag nr. L 1 om ændring af tronfølgeloven (Ligestilling mellem kønnene i arvefølgen – fremsat i henhold til proceduren i grundlovens § 88).

Spørgsmål 6:

”Af de almindelige bemærkninger i pkt. 3.1 til L 1 fremgår, at en ændring af grundlovens § 2, 2. pkt. – f.eks. i form af en tilføjelse af ordene ”med senere ændringer” efter henvisningen til tronfølgeloven af 27. marts 1953 – ikke efter regeringens opfattelse er nødvendig. Ministeren bedes opregne de alternative formuleringer til grundlovens § 2, der findes og som tjener det formål at sikre, at grundlovens § 2’s henvisning til tronfølgeloven er fuldt opdateret.”

Svar:

Statsministeriet har anmodet Justitsministeriet om en udtalelse til brug for besvarelsen af spørgsmål 6. Justitsministeriet har i den anledning udtalt følgende:

”1. Grundlovens § 2, 2. pkt., har følgende ordlyd: ”Kongemagten nedarves til mænd og kvinder efter de i tronfølgeloven af 27. marts 1953 fastsatte regler”.

Betydningen af, at der i bestemmelsen i grundlovens § 2, 2. pkt., henvises til de i tronfølgeloven af 27. marts 1953 fastsatte regler, er, at tronfølgeloven har grundlovsrang, og ændringer af tronfølgeloven skal derfor gennemføres efter proceduren i grundlovens § 88.

Lovforslag nr. L 1 om ændring af tronfølgeloven er i overensstemmelse hermed fremsat i henhold til proceduren i grundlovens § 88. Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at det ikke er forfatningsretligt nødvendigt samtidig at foretage en ændring af grundlovens § 2, 2. pkt.

Det fremgår i den forbindelse af pkt. 3.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at regeringen har besluttet ikke at foreslå en ændring af selve grundloven alene med henblik på en teknisk justering, da der ikke på nuværende tidspunkt er grundlag for en mere gennemgribende grundlovsrevision.

2.1. Justitsministeriet har forstået spørgsmål nr. 6 således, at Udvalget anmoder om teknisk bistand til udarbejdelse af et ændringsforslag til det fremsatte lovforslag nr. L 1 om ændring af tronfølgeloven og således ikke til udarbejdelse af et selvstændigt forslag til lov om ændring af Danmarks Riges Grundlov.

På den baggrund skitseres i det følgende nogle eksempler på, hvordan et ændringsforslag til lovforslag nr. L 1 kunne affattes, således at der i grundlovens § 2, 2. pkt., lovteknisk tages højde for en ændring af tronfølgeloven. Det bemærkes, at et eventuelt ændringsforslag bør ledsages af bemærkninger, der nærmere beskriver indholdet af det pågældende ændringsforslag.

2.2. Hvis der fremsættes et ændringsforslag til lovforslag nr. L 1, som lægger op til en ændring af grundloven, vil titlen på lovforslag nr. L 1 skulle ændres. Dette ville kunne ske på følgende måde:

”1) Titlen affattes således:

”Grundlovsforslag

til

Lov om ændring af Danmarks Riges Grundlov og tronfølgeloven

(Ændring af grundlovens § 2 og ligestilling mellem kønnene i arvefølgen)”

[Konsekvensændring som følge af forslaget om ændring af grundlovens § 2, 2. pkt.]

2.3. Et ændringsforslag til lovforslag nr. L 1, som vil betyde, at der i henvisningen i grundlovens § 2, 2. pkt., til tronfølgeloven af 27. marts 1953 lovteknisk tages højde for den foreslåede ændring af tronfølgeloven, vil f.eks. kunne affattes på en af følgende tre måder:

a) Før § 1 indsættes som ny paragraf:

”§ 01

I Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1953 foretages følgende ændring:

1. I § 2, 2. pkt., udgår: ”af 27. marts 1953”.”

[Konsekvensændring som følge af ændringen af tronfølgeloven]

Hvis der gennemføres en ændring af grundlovens § 2, 2. pkt., i overensstemmelse med eksempel a), vil bestemmelsen i § 2, 2. pkt., have følgende ordlyd: ”Kongemagten nedarves til mænd og kvinder efter de i tronfølgeloven fastsatte regler”.

b) Før § 1 indsættes som ny paragraf:

”§ 01

I Danmarks Riges Grundlov af 27. marts 1953 foretages følgende ændring:

1. I § 2, 2. pkt., indsættes efter ”tronfølgeloven af 27. marts 1953” ordene: ”med senere ændringer”.

[Konsekvensændring som følge af ændringen af tronfølgeloven]

Hvis en ændring af grundlovens § 2, 2. pkt., sker på den måde, der er skitseret i eksempel b), vil bestemmelsen i § 2, 2. pkt., have følgende ordlyd: ”Kongemagten nedarves til mænd og kvinder efter de i tronfølgeloven af 27. marts 1953 med senere ændringer fastsatte regler”.

c) Før § 1 indsættes som ny paragraf:

”§ 01

I Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1953 foretages følgende ændring:

1. ”I § 2, 2. pkt., indsættes efter ”tronfølgeloven af 27. marts 1953” ordene: ”som ændret ved § 2 i lov nr. ... af ... om ændring af Danmarks Riges Grundlov og tronfølgeloven”.

[Konsekvensændring som følge af ændringen af tronfølgeloven]

Hvis grundlovens § 2, 2. pkt., ændres på den måde, der er skitseret i eksempel c), vil bestemmelsen i § 2, 2. pkt., have følgende ordlyd: ”Kongemagten nedarves til mænd og kvinder efter de i tronfølgeloven af 27. marts 1953 som ændret ved § 2 i lov nr. ... af ... om ændring af Danmarks Riges Grundlov og tronfølgeloven fastsatte regler”.

Det bemærkes i forhold til eksempel c), at lovens nummer og dato først vil kunne indføjes i grundlovens § 2, 2. pkt., efter at lovforslag nr. L 1 i overensstemmelse med pro-

ceduren i grundlovens § 88 i givet fald er godkendt ved folkeafstemning og efterfølgende er stadfæstet.

En sådan fremgangsmåde vil indebære, at der skal foretages tilføjelser til en lov, som allerede er vedtaget og stadfæstet. Det kan dog nævnes, at der i forbindelse med gennemførelsen i 1953 af grundloven og tronfølgeloven blev anvendt en lignende fremgangsmåde.

I 1953 var proceduren således den, at forslaget til tronfølgelov blev vedtaget efter den almindelige lovgivningsprocedure og stadfæstet den 27. marts 1953. Ved vedtagelsen og stadfæstelsen af tronfølgeloven var der i lovens § 7 indsat en bestemmelse med følgende ordlyd: ”Denne lov træder i kraft samtidig med Danmarks Riges Grundlov af”. Da grundloven efter godkendelsen ved folkeafstemning blev stadfæstet den 5. juni 1953, blev ordlyden af tronfølgelovens § 7 ændret til den nuværende: ”Denne lov træder i kraft samtidig med Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1953”.

Det kan afslutningsvis nævnes, at der ved en ændring af grundlovens § 2, 2. pkt., på den måde, der er skitseret i eksempel c), igen vil kunne opstå spørgsmål om lovteknisk behov for at ændre bestemmelsen i § 2, 2. pkt., hvis der på et senere tidspunkt foretages yderligere ændringer af tronfølgeloven. Et sådant spørgsmål ville ikke opstå, hvis grundlovens § 2, 2. pkt., ændres som skitseret i eksempel a) eller b).”

Jeg kan henholde mig til det af Justitsministeriet anførte.

Spørgsmål 7:

”I forlængelse af drøftelserne i udvalget bedes statsministeren oplyse, om det efter statsministerens opfattelse er i overensstemmelse med god lovsik at gennemføre de foreslåede ændringer af L1 (tronfølgeloven) uden at gennemføre konsekvensændringer i grundlovens § 2.”

Svar:

Statsministeriet har anmodet Justitsministeriet om en udtalelse til brug for besvarelsen af spørgsmål 7. Justitsministeriet har i den anledning udtalt følgende:

”Spørgsmålet om, hvorvidt det i forbindelse med ændringen af tronfølgeloven er nødvendigt samtidig at foretage en ændring af grundlovens § 2, 2. pkt. – f.eks. i form af en tilføjelse af ordene ”med senere ændringer” efter henvisningen til tronfølgeloven af 27.

marts 1953 - er omtalt i lovforslagets almindelige bemærkninger. Det fremgår bl.a. af pkt. 3.1 i de almindelige bemærkninger, at der efter regeringens opfattelse på dette punkt er valgfrihed, og at regeringen har besluttet ikke at foreslå en ændring af selve grundloven alene med henblik på en teknisk justering, da der ikke på nuværende tidspunkt er grundlag for en mere gennemgribende grundlovsrevision.

Forholdet til generelle lovtekniske principper blev inddraget i forbindelse med Statsministeriets og Justitsministeriets vurdering af, om der samtidig med den foreslåede ændring af tronfølgeoven burde foreslås en ændring af grundlovens § 2, 2. pkt.

I den forbindelse bemærkes, at lovtekniske principper i almindelighed fører til, at der i tilfælde, hvor der foretages ændringer af en lov, som der i en anden lov er henvist til med angivelse af lovens titel og dato, bør foretages konsekvensændringer af henvisningen i den nævnte anden lov. Herved tilgodeses hensynet til, at der ikke efterfølgende opstår usikkerhed om retstilstanden.

Dette hensyn gør sig imidlertid – på grund af tronfølgespørgsmålets særlige karakter - kun i meget begrænset omfang gældende i det foreliggende tilfælde. Der vil således f.eks. næppe efterfølgende opstå tvivl i offentligheden om, hvilken tronfølgeordning der er gældende i Danmark, selv om der ikke foretages en ændring af grundlovens § 2, 2. pkt., samtidig med den foreslåede ændring af tronfølgeoven.

På den baggrund er det fortsat Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er væsentlige lovtekniske hensyn, der taler for at foreslå en ændring af selve grundloven alene med henblik på en teknisk justering af bestemmelsen i § 2, 2. pkt.”

Jeg kan henholde mig til det af Justitsministeriet anførte med den tilføjelse, at eftersom lovforslaget statsretligt kan gennemføres i sin nuværende udformning, finder regeringen ikke anledning til at foreslå en teknisk ændring af grl. § 2, 2. pkt. En sådan ændring vil kunne medtages, når der på et senere tidspunkt måtte være grundlag for en mere gennemgribende grundlovsrevision, jfr. også de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Spørgsmål nr. 8:

”I forlængelse af drøftelserne i udvalget bedes statsministeren kommentere udsagnet om, at L 3 (ændring af grundlovens § 2) med sit rent deklaratoriske indhold ikke skaber tvivl i relation til grundlovens øvrige bestemmelser”.

Svar:

Statsministeriet har anmodet Justitsministeriet om en udtalelse til brug for besvarelsen af spørgsmål 8. Justitsministeriet har i den anledning udtalt følgende:

”Justitsministeriet går ud fra, at der med spørgsmålet sigtes til drøftelserne i forbindelse med den interne eksperthøring, som blev afholdt den 19. april 2006 af Udvalget til Behandling af Grundlovsforslag.

Justitsministeriet er ikke bekendt med, at der under disse drøftelser skulle være givet udtryk for, at lovforslag nr. L 3 om ændring af Danmarks Riges Grundlov ”med sit rent deklatoriske indhold ikke skaber tvivl i relation til grundlovens øvrige bestemmelser”.

I den forbindelse kan der henvises til, at udtrykket ”deklaratorisk” traditionelt anvendes som betegnelse for retsregler, der – i modsætning til såkaldte præceptive retsregler – kan fraviges ved aftale.”